

Stockholm, 2025-12-17

Ändring av permanent uppehållstillstånd för vissa utlänningar (SOU 2025:99)

Diarienummer: Ju2025/01974

Inledning

UNICEF Sverige utgår i detta remissvar från lag (2018:1197) om FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen), de rekommendationer som Sverige fått från FN:s barnrättskommitté i mars 2023 samt barnrättskommitténs allmänna rekommendationer. Som barn räknas varje människa under 18 år enligt artikel 1 i barnkonventionen. I detta remissvar väljer vi att kommentera de åtgärder som vi särskilt vill belysa utifrån ett barnrättsperspektiv.

Sammanfattning

UNICEF Sverige avstyrker utredningens förslag att införa en särskild lag för att möjliggöra återkallelse av permanent uppehållstillstånd för vissa utlänningar. Enligt UNICEF Sverige strider förslaget mot principen om barnets bästa, det innebär omfattande negativa konsekvenser för barn och leder till en utbredd rättsosäkerhet för ett stort antal människor. Förslaget innebär betydande risker för barns rättigheter enligt barnkonventionen, såsom rätten till bästa möjliga hälsa enligt artikel 24 och rätten till trygghet och skydd som bland annat återspeglas i artikel 22. UNICEF Sverige ser även uppenbara risker med förslaget när det gäller barns rätt att skyddas mot alla former av diskriminering enligt artikel 2 i barnkonventionen och rätten till privat- och familjeliv enligt artikel 16 i barnkonventionen samt artikel 8 i Europakonventionen. Vi delar den djupa oro som FN:s barnrättskommitté uttrycker i sina rekommendationer till Sverige över konsekvenserna av ytterligare rättighetsinskränkningar för barn som är asylsökande, flyktingar och migranter.¹

UNICEF Sverige är starkt kritiska till att utredningen lägger fram förslag som frångår den grundläggande förvaltningsrättsliga principen att gynnande myndighetsbeslut inte ska kunna upphävas, förutom i undantagsfall, exempelvis om den sökande lämnat felaktiga uppgifter. Trygghet i ett gynnande beslut är grundläggande i svensk förvaltningspraxis och avgörande för tilltron till rättssystemet. En person som beviljats permanent uppehållstillstånd bör kunna lita på att beslutet gäller. Att införa ett system med att återkalla redan beviljade uppehållstillstånd strider mot denna princip och skapar en stor rättsosäkerhet för de människor som berörs.

¹ Kommittén för barnets rättigheter, Sammanfattande slutsatser och rekommendationer om Sveriges kombinerade sjätte och sjunde periodiska rapport: [CRC/C/SWE/CO/6-7](#), Punkt 42.

UNICEF Sverige vidhåller den kritik som lyftes i vårt remissvar på delbetänkandet av Miniminivåutredningen (SOU 2025:31) och vill betona att förslagen i sin helhet för med sig negativa konsekvenser för barn och innebär en inskränkning av barns rättigheter enligt barnkonventionen, som varken är godtagbar eller proportionerlig.

Kapitel 3 Rättsliga utgångspunkter och vissa överväganden

Utredningens förslag: Utredningen föreslår att det ska införas en särskild lag för att möjliggöra återkallelse av permanent uppehållstillstånd för vissa utlänningar, i huvudsak skyddsbehövande. Utredningen drar slutsatsen att det inom den internationella samt nationella rätten saknas ett generellt förbud mot att införa lagstiftning med retroaktiv verkan. Det finns heller ingen skyldighet att bevilja permanent uppehållstillstånd eller något förbud mot att införa bestämmelser om återkallelse av sådana tillstånd. Utredningen menar också att förslaget är i linje med legalitetsprincipen samt proportionalitetsprincipen.

UNICEF Sveriges bedömning: UNICEF Sverige avstyrker utredningens förslag. Vidare delar vi slutsatsen i det särskilda yttrandet gällande retroaktiv lagstiftning. Även om det inte finns ett uttryckligt förbud mot retroaktiv lagstiftning inom förvaltningsrätten måste det i sammanhanget beaktas att det aktuella förslaget berör människor i särskild utsatthet som har sökt skydd i Sverige och som utifrån beviljat uppehållstillstånd planerat sitt framtida liv i Sverige.

Utredningen konstaterar att det är en allmän förvaltningsrättslig princip att gynnande beslut som huvudregel inte får ändras till den enskildes nackdel. Att sådana beslut inte ska kunna ändras bygger bland annat på hänsyn till den enskildes trygghet. Principen bidrar även till en rättssäker förvaltning och allmänhetens tilltro till rättssystemet.

Att återkalla ett permanent uppehållstillstånd kan, om inga andra tillstånd beviljas, leda till utvisning. Det kan också innebära en stor och i vissa fall oproportionerlig inskränkning av rätten till skydd för den enskildes privat- och familjeliv enligt artikel 8 i Europakonventionen. Som utredningen lyfter innebär förslaget omfattande risker för barns hälsa, utveckling och känsla av trygghet. UNICEF Sveriges bedömning är att förslaget i sin helhet strider mot principen om barnets bästa och flertalet andra rättigheter i barnkonventionen som även är svensk lag.

UNICEF Sverige anser inte att utredningens förslag kan anses förenliga med legalitetsprincipen eller proportionalitetsprincipen. Det avsedda resultatet, att åstadkomma ett systemskifte i migrationslagstiftningen, står inte i rimligt förhållande till de olägenheter som kan antas uppstå för den som åtgärden riktas mot. Förslaget riskerar att skada tilliten till rättssystemet och samhällsinstitutioner, försätta ett stort antal människor i osäkerhet, få negativa konsekvenser för integrationen och dessutom innebära omfattande kostnader för staten. Vi ifrågasätter därför om förslaget kan anses lämpligt, nödvändigt och i allmänhetens intresse.

Kapitel 4 - 6 Översyn och återkallelse av befintliga permanenta uppehållstillstånd

Utredningens förslag: Utredningen föreslår att befintliga permanenta uppehållstillstånd ska ses över och kunna återkallas i syfte att åstadkomma en ordning där asylrelaterade uppehållstillstånd är tillfälliga och leder till antingen svenskt medborgarskap, återvändande eller återvandring. Enligt utredningens förslag är huvudregeln inte fakultativ utan Migrationsverket ska återkalla ett permanent uppehållstillstånd som omfattas av uppdraget och eventuella undantag ska tillämpas restriktivt.

UNICEF Sveriges bedömning: UNICEF Sverige avstyrker utredningens förslag i sin helhet. Såsom utredningen konstaterar innebär ett permanent uppehållstillstånd en förutsebarhet och en trygghet för enskilda. Riskerna för förslaget negativa konsekvenser för den enskildes hälsa, särskilt för barn, är uppenbar. Den föreslagna ventilen som möjliggör undantag om det föreligger synnerliga skäl framstår som ytterst begränsad och riskerar att leda till kränkningar av barns rättigheter.

Ett av de angivna syftena med förslaget är att fler personer ska vilja bli svenska medborgare. I det hänseendet kan noteras att det under 2025 presenterades förslag om att skärpa kraven för medborgarskap, till exempel genom krav på längre hemvistid och egenförsörjning.² Regeringen har dessutom tillsatt ytterligare en utredning för att se över möjligheten att återkalla medborgarskap i högre utsträckning.³ Det är också, vilket utredningen själv framhåller, redan idag svårt för vissa grupper att beviljas medborgarskap, till exempel för att de inte kan uppfylla identitetskravet enligt gällande praxis. Detta gäller i många fall individer från länder vars identitetshandlingar bedöms ha lågt bevisvärde, vilket exempelvis är fallet för många av de som ansökt om asyl som ensamkommande barn och har blivit åldersuppskrivna.

Sammantaget innebär detta att man försvårar för många människor att någonsin kunna få en stabil uppehållsrätt i Sverige. Riskerna är stora för många individer, inklusive barn, tvingas leva med långvarig osäkerhet och otrygghet vilket kan få förödande konsekvenser för integrationen och de enskildas hälsa. Barn som har beviljats uppehållstillstånd på grund av barnspecifika skyddsskäl riskerar dessutom att nekas uppehållstillstånd efter 18-årsdagen vilket skapar en särskild otrygghet just för barn. Detta är uppenbart inte i linje med barnets bästa eller barnkonventionen i sin helhet.

Vidare saknar UNICEF Sverige grund för utredningens slutsats att återkallande av permanenta uppehållstillstånd skulle innebära ett "tydligt incitament för berörda utlänningar att anstränga sig för att bli en del av det svenska samhället". Utredningen presenterar heller ingen evidens för att en ordning med tillfälliga uppehållstillstånd kan antas främja integrationen och därmed motverka

² [Skärpta krav för svenskt medborgarskap - Regeringen.se](#)

³ [Regeringen tillsätter utredning om återkallelse av medborgarskap - Regeringen.se](#)

utvecklingen med växande utanförskap och parallella samhällen. Det finns forskning som visar på motsatsen, att tillfälliga uppehållstillstånd ökar stressen och minskar välmåendet vilket i sin tur påverkar integrationen negativt.⁴

UNICEF Sverige ifrågasätter starkt utredningens slutsats att de mycket ingripande konsekvenserna för den enskilda som berörs är proportionerliga. Vi saknar stöd för att förslaget skulle uppnå några av de positiva effekter som utredningen hävdar. På grund av omfattande åtstramningar och lagändringar i migrationspolitiken de senaste åren är de långsiktiga konsekvenserna svåra att överblicka och det blir svårt att förstå varför denna mycket långtgående inskränkning skulle vara motiverad och nödvändig. Tvärtemot utredningen ser vi en risk att förslaget ytterligare alierar ett stort antal människor, försvårar deras möjlighet att skapa en framtid och trygghet i Sverige och på så vis stärker utanförskapet.

10 Konsekvensanalys

UNICEF Sverige delar inte utredningens slutsats att förslaget i alla delar kan anses förenligt med både Europakonventionen och barnkonventionen. Vi ser, vilket redan nämnts ovan, stora risker ur ett barnrättsperspektiv och anser att förslagen går emot FN:s barnrättskommittés tolkning av barnkonventionens intention och tillämpning. Barns rättigheter ska implementeras progressivt och konventionsstaterna ska sträva efter att utveckla rättigheterna och utöka skyddet för dessa. Den befintliga nivån av rättigheter bör inte sänkas och åtgärder som vidtas bör inte avsiktligt försämra barns rättigheter.⁵

Utredningen konstaterar att förslaget kommer att medföra negativa konsekvenser såsom ökad ohälsa för de som berörs, särskilt för barn. Tryggheten som kommer med ett permanent uppehållstillstånd kommer att försvinna och den som beviljas ett tidsbegränsat tillstånd kommer att behöva ansöka om förlängning regelbundet. Svenskt medborgarskap kommer att kunna förvärfvas av vissa men inte av alla. Detta är enbart en del av en stor mängd restriktiva förslag inom migrationsområdet som lagts fram under de senaste åren och som innebär flertalet risker för barn. Trots att utredningen själv framhäver att försämringarna och riskerna för barn är mer påtagliga än vad som varit fallet vid tidigare förändringar inom migrationspolitiken landar de i att förslaget är proportionerligt utifrån statens behov av att lägga om migrationslagstiftningen i syfte att bryta och vända utvecklingen med bristande integration och utanförskap. UNICEF Sverige ifrågasätter starkt denna slutsats och anser att utredningen saknar stöd för att detta syfte uppnås genom den föreslagna åtgärden.

⁴ Jutvik, K. and Holmqvist, E. 2025. Precarious Residence? A study on the Impact of Restrictive Migration Policy on Migrants' Subjective Well-Being and Stress. Nordic Journal of Migration Research, 15(4): 1, pp. 1–19. DOI: <https://doi.org/10.33134/njmr.853>.

⁵ FN:s kommitté för barnets rättigheter. Allmän kommentar nr 19 (2016) om offentlig budgetering för förverkligandet av barns rättigheter (artikel 4). Punkt 31.

UNICEF Sverige anser även att utredningens barnkonsekvensanalys är bristfällig. Barnets bästa har inte bedömts i första hand, barn har inte gjorts delaktiga under utredningens gång och man har inte övervägt alternativa lösningar eller kompensatoriska åtgärder för barn som berörs av förslaget.

Slutligen kommer förslaget enligt utredningen att generera ett mycket stort antal mål och ärenden för Migrationsverket och domstolarna. Migrationsverket kommer därutöver att behöva lägga resurser på ett ökat antal förlängningsärenden, informationsinsatser, it-anpassningar, rekrytering och andra organisatoriska förändringar. Även om det föreligger en rad osäkerhetsmoment kan slutsatsen dras att förslagen kommer att få stor påverkan på Migrationsverkets och domstolarnas verksamhet samt medföra betydande kostnadsökningar för det allmänna. UNICEF Sverige anser inte att dessa kostnadsökningar är försvarbara sett till syftet med förslaget.

Avslutande reflektioner

UNICEF Sverige vill understryka vikten av att följa FN:s barnrättskommittés rekommendationer till Sverige samt att alla lagändringar måste vara förenliga med barnkonventionen som är svensk lag. En utmönstring av möjligheten till permanenta uppehållstillstånd för med sig en otrygghet och en oförutsebarhet som riskerar att negativt påverka de berörda barnen och deras hälsa, vilket inte är förenligt med barnkonventionen och dess grundprinciper. Enligt barnkonventionen har barn rätt till rehabilitering i en miljö som främjar deras hälsa, välbefinnande och möjlighet att utvecklas till sin fulla potential. En utmönstring av permanenta uppehållstillstånd innebär att ett stort antal barn riskerar att leva i en ovisshet och oförutsebarhet som inte är förenligt med deras bästa enligt barnkonventionen.

Pernilla Baralt
Generalsekreterare, UNICEF Sverige

Underlaget är framtaget av Sofia Rasmussen, UNICEF Sverige. För kontakt och eventuella frågor: unicef@unicef.se